

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady týkající se zpětných zrcátek kolových zemědělských a lesnických traktorů (kódifikované znění)

KOM(2007) 236 v konečném znění – 2007/0081 (COD)

(2007/C 256/06)

Dne 29. května 2007, v souladu s článkem 95 Smlouvy o založení Evropského společenství, rozhodla Rada Evropské unie konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci výše uvedené.

Jelikož se Výbor domnívá, že obsah návrhu je zcela uspokojivý a nemá k němu žádné připomínky, rozhodl se na 437. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 11. a 12. července 2007 (jednání dne 11. července) 145 hlasy pro, 2 hlasy byly proti a 4 členové se zdrželi hlasování, zaujmout k navrhovanému znění příznivé stanovisko.

V Bruselu dne 11. července 2007

předseda

Evropského hospodářského a sociálního výboru

Dimitris DIMITRIADIS

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Definování energetické politiky pro Evropu (Lisabonská strategie)

(2007/C 256/07)

Dne 14. září 2006 (potvrzeno dne 26. října 2006) se Evropský hospodářský a sociální výbor, v souladu s článkem 31 Jednacího řádu, rozhodl vypracovat informační zprávu na téma *Definování energetické politiky pro Evropu*.

Na plenárním zasedání ve dnech 14. a 15. března 2007 bylo rozhodnuto změnit informační zprávu na stanovisko z vlastní iniciativy (v souladu s čl. 29 odst. 2 Jednacího řádu).

Specializovaná sekce Doprava, energetika, infrastruktura a informační společnost, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 19. června 2007. Zpravodajkou byla paní SIRKEINEN.

Na 437. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 11. a 12. července 2007 (jednání dne 12. července), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 126 hlasy pro, žádný člen nebyl proti a 4 členové se zdrželi hlasování.

1. Doporučení

1.1 Energetika se stala ústřední politickou otázkou, která má silnou vazbu na Lisabonskou strategii pro růst a zaměstnanost.

— Energetika ovlivňuje stále větší část evropské ekonomiky. Aby mohla EU čelit výzvě, které pro energetickou politiku představuje klimatická změna, zabezpečení dodávek a konkurenceschopnost, musí se přeměnit na vysoce efektivní ekonomiku využívající energii, při jejíž výrobě se uvolňuje malé množství uhlíku.

— Proto je vhodné zvolit celkový přístup a uvažovat na úrovni Unie o zvládnutí evropské energetické poptávky, zabezpečení dodávek z různých zdrojů, přístupu k sítím

a jednotného názoru ohledně vnějších energetických vztahů a ostatních potenciálních opatření.

— Tvorba a využívání inovací, které tento posun umožní, vyžadují určité podmínky a konkrétní opatření na úrovni EU, členských států a regionální a místní úrovni.

1.2 Podstatou Lisabonské strategie je tvorba více lepších pracovních míst. Se změnou tržních podmínek zaniknou některá pracovní místa v odvětví energetiky. Nová energetická řešení však mohou zároveň být silnou hnací silou pro tvorbu pracovních míst vysoké kvality. Klíčovými faktory pro usnadnění tohoto procesu jsou vzdělávání a odborná příprava.

1.2.1 Kromě zaměstnanosti jsou v kontextu Lisabonské strategie důležité také další sociální aspekty energetiky. Sem patří především cenově dostupné veřejné služby vysoké kvality. Občanská společnost včetně sociálních partnerů se musí aktivně podílet na rozvoji energetické politiky.

1.3 EHSV předkládá společně s národními hospodářskými a sociálními radami následující doporučení pro energetickou politiku v rámci Lisabonské strategie s názvem Energetická politika pro znalostní společnost:

- prozkoumat energetickou politiku a další související rámcové podmínky na pozadí cíle EU přeměnit se na efektivní nízkouhlíkovou ekonomiku,
- zajistit vysoce kvalitní vzdělávací systém, a tím i kvalifikovanou a dobře motivovanou pracovní sílu,
- zajistit dostatečnou veřejnou podporu výzkumu a vývoje srovnatelnou s hlavními konkurenty a podpořit nárůst financování výzkumu a vývoje ze soukromých zdrojů,
- rozvinout mezinárodní spolupráci v oblasti energetických technologií, především s dalšími významnými aktéry, systematicky monitorovat politiku a opatření v oblasti energetických technologií, která provádějí hlavní konkurenti a partneři,
- zajistit dostupnost rizikového kapitálu ve fázi rozvoje a v počáteční fázi MSP a také pro investice do nových technologií,
- zajistit otevřenou a zdravou konkurenci na energetických trzích s cílem donutit podniky inovovat, v případě obnovitelné energie může být pro úspěšné inovace zásadní přístup do sítě,
- odstranit překážky pro investice, které jsou nutné pro zavádění nových technologií, plánování a požadavky na schválení zpomalují investice a dokonce jim i brání, pro snížení rizik pro investice je nutný předvídatelný a stabilní regulační rámec,
- zajistit vstup nové technologie na trhy EU a na celosvětové trhy,
- zajistit rovné podmínky na globální úrovni, např. celosvětovou cenu CO₂, a přitom dbát na to, aby se nestal zbožím jako každé jiné, neboť jeho skutečné snížení je podmínkou pro přežití planety,
- ambiciózní cíle mohou EU pomoci vybudovat si silnou pozici na celosvětových trzích s energeticky účinnými technologiemi a technologiemi na výrobu obnovitelné energie, cíle a lhůty pro jejich dosažení však musí být pečlivě stanoveny, aby byla reálná možnost je splnit,

— výběr opatření na aktivní podporu inovací je třeba provést velmi pečlivě mezi následujícími možnostmi, s cílem dosáhnout výsledků hospodárně:

- financování výzkumu a vývoje
- vzdělávání a odborná příprava
- veřejné povědomí
- cenový mechanismus, zdanění
- dotace
- závazné cíle a povinnosti
- regulace a závazné normy
- dobrovolné standardy, dobrovolné dohody
- veřejné zakázky.

1.4 Aby bylo dosaženo naléhavě nutné transformace odvětví energetiky, je třeba zvýšit tempo inovací. Výbor vyzývá, aby byla věnována zvláštní pozornost:

- opatřením pro stanovení řádné ekonomické ceny emisí uhlíku,
- rozšíření veřejného a soukromého výzkumu a vývoje na podporu nových forem energie a energetické účinnosti,
- využití právních předpisů (nebo jiných opatření tam, kde budou cenově účinnější) pro zrychlení pokroku při zvyšování energetické účinnosti všech druhů produktů,
- využití veřejných zakázek více proaktivně, aby byly zvýšeny normy energetické účinnosti, zvláště ve stavebnictví.

2. Úvod

2.1 EHSV má ve spolupráci s národními hospodářskými a sociálními radami na počátku roku 2008 vypracovat souhrnnou zprávu o prioritách Lisabonské strategie pro růst a zaměstnanost. Toto stanovisko k energetické politice je součástí této souhrnné zprávy. Bylo připraveno ve spolupráci s národními hospodářskými a sociálními radami za aktivního přispění francouzské, italské a maltské rady.

2.2 Toto stanovisko se vztahuje na oddíl B – Mikroekonomické reformy směřující ke zvýšení růstového potenciálu Evropy Integrovaných hlavních směrů pro růst a zaměstnanost (2005-2008). Týká se především integrovaných hlavních směrů č. 8 (posílení konkurenceschopnosti), 12 (výzkum a vývoj), 13 (inovace a IKT) a 14 (udržitelné využívání zdrojů) ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ KOM(2005) 141 v konečném znění – Integrované hlavní směry pro růst a zaměstnanost.

Evropská rada v březnu 2006

2.3 Evropská rada v závěrech ze svého zasedání v Bruselu ve dnech 23.–24. března 2007 uvítala „iniciativy Evropského parlamentu, Výboru regionů a Evropského hospodářského a sociálního výboru usilující o zvýšení odpovědnosti (za obnovenou Lisabonskou strategii pro růst a zaměstnanost) na úrovni Společenství. Vyzývá Evropský hospodářský a sociální výbor a Výbor regionů, aby pokračovaly ve své práci, a žádá je, aby počátkem roku 2008 předložily souhrnnou zprávu na podporu partnerství pro růst a zaměstnanost“ (bod 12, Závěry předsednictví).

2.4 Evropská rada poznamenává, že „situace v Evropě se vyznačuje zesílenou konkurencí ze zahraničí, stárnutím obyvatelstva, vyššími cenami energie a potřebou zajistit energetickou bezpečnost“ (bod 7, Závěry předsednictví). Evropská rada dále „potvrzuje, že integrované hlavní směry 2005-2008 pro zaměstnanost a růst zůstávají v platnosti. V uvedeném rámci se dohodla na konkrétních oblastech pro prioritní opatření, pokud jde o investice do znalostí a inovací, potenciál podnikatelů, zejména malých a středních podniků, a zaměstnanost prioritních skupin; jakož i na vymezení energetické politiky pro Evropu“ (bod 16).

2.5 „Evropská rada bere na vědomí, že Evropa čelí řadě výzev v oblasti energetiky: pokračující obtížné situaci na trzích s ropou a plynem, rostoucí závislosti na dovozu a skutečnosti, že bylo dosud dosaženo jen malé diverzifikace, vysokým a kolísavým cenám energií, rostoucí celosvětové poptávce po energii, bezpečnostním rizikům majícím dopad na producentské země, tranzitní země a přepravní trasy, rostoucí hrozbě klimatické změny, pomalému pokroku v oblasti energetické účinnosti a využití obnovitelných zdrojů energie, nezbytnosti větší transparentnosti trhů s energiemi a další integrace a propojení vnitrostátních trhů s energiemi v souvislosti s blížícím se dokončením liberalizace trhů s energiemi (červenec 2007) a omezené koordinaci mezi stranami působícími v odvětví energetiky, přičemž jsou nutné značné investice do energetické infrastruktury“ (bod 43).

2.6 „V reakci na tyto výzvy a na základě jasného sdělení zelené knihy Komise pod názvem *Evropská strategie pro udržitelnou, konkurenceschopnou a bezpečnou energii* a příspěvku Rady“ žádala „Evropská rada energetickou politiku pro Evropu s cílem zajistit účinnost politiky Společenství, soudržnost mezi členskými státy, soulad mezi opatřeními v různých oblastech politiky a vyváženého splnění tří cílů – bezpečnosti dodávek, konkurenceschopnosti a environmentální udržitelnosti“ (bod 44).

2.7 Evropská rada zdůraznila, že „pro dosažení tohoto souladu jak ve vnitřních, tak ve vnějších politikách EU musí

energetická politika splňovat požadavky mnoha oblastí politik. Jako součást růstové strategie a prostřednictvím otevřených a konkurenceschopných trhů podněcuje investice, technologický rozvoj, vnitřní a zahraniční obchod. Je silně spojena s politikou životního prostředí a úzce souvisí s politikou zaměstnanosti, regionální politikou a zejména dopravní politikou. Kromě toho se zvyšuje význam aspektů zahraniční a rozvojové politiky pro prosazování cílů energetické politiky u jiných zemí“ (bod 45).

2.8 „Energetická politika pro Evropu (EPE) měla být založena na společných výhledech v oblasti dlouhodobé nabídky a poptávky a na objektivním a transparentním posouzení výhod a nevýhod všech energetických zdrojů a měla by vyváženým způsobem přispívat ke svým třem hlavním cílům:

- lepší zabezpečení dodávek,
- zajištění konkurenceschopnosti evropských ekonomik a cenové dostupnosti dodávek energií ve prospěch podniků i spotřebitelů, ve stabilním právním rámci,
- prosazování environmentální udržitelnosti“.

2.9 „Při plnění těchto hlavních cílů by EPE měla:

- zajistit transparentnost a nediskriminaci na trzích
- být v souladu s pravidly hospodářské soutěže
- být v souladu se závazky veřejné služby
- plně respektovat svrchovanost členských států nad primárními zdroji energie a volby skladby zdrojů energie“.

„Energetický balíček“ 2007

2.10 Počínaje rokem 2007 Komise pravidelně předkládá strategický přezkum energetiky. První přezkum předložila Komise dne 10. ledna 2007 společně se sdělením Evropské radě a Evropskému parlamentu – Energetická politika pro Evropu („energetický balíček“).

2.11 Základem evropské energetické politiky jsou pro Komisi tyto tři pilíře: boj proti klimatické změně, podpora zaměstnanosti a růstu a snížení vnější zranitelnosti EU, související s dovozem zemního plynu a ropy.

2.12 Jako jeden z hlavních cílů pro Evropu uvádí Komise snížení emisí skleníkových plynů o 20 % do roku 2020. Na cíl EU je třeba pohlížet v kontextu nezbytné mezinárodní činnosti průmyslových zemí v oblasti klimatické změny. Pokud budou takové závazky existovat, bude muset EU udělat více. Cílem by proto mělo být snížení o 30 % do roku 2020 a o 60-80 % do roku 2050.

2.13 Obavy nesouvisející pouze s klimatickou změnou, ale také se zabezpečením dodávek energie pro Evropu, evropským hospodářstvím a blahobytem evropských občanů. Komise se domnívá, že dosažením uvedeného cíle lze také omezit rostoucí vliv zvýšené fluktuace cen ropy a zemního plynu na EU, zvýšit konkurenceschopnost trhu s energií v EU a podporovat rozvoj technologií a tvorbu pracovních míst.

2.14 Konkrétně v energetice bude pro splnění tohoto celkového cíle na snížení emisí skleníkových plynů nutné snížit v EU během následujících 13 let množství CO₂ pocházejícího ze spotřeby energie nejméně o 20 % (a pravděpodobně víc). To bude znamenat, že se EU ujme vedoucí úlohy při zahájení nové průmyslové revoluce.

2.15 Pro dosažení tohoto cíle Komise také navrhuje zaměřit se na řadu opatření v energetice: zlepšení energetické účinnosti, zvýšení podílu obnovitelné energie v celkové skladbě energie, nová opatření na zajištění toho, aby z vnitřního trhu s energií měli prospěch všichni občané, posílení solidárnosti mezi členskými státy, vytvoření dlouhodobého výhledu pro rozvoj energetických technologií, obnovený důraz na jadernou bezpečnost a ochranu a odhodlání EU zastávat jednotné stanovisko při jednání s mezinárodními partnery, včetně výrobců energie, dovozců energie a rozvojových zemí.

2.16 Přezkum zahrnuje akční plán pro energetiku, který se skládá z deseti bodů a obsahuje časový plán pro opatření. Tento akční plán předkládá první balíček konkrétních opatření. Ta zahrnují:

- zprávu o provádění vnitřního trhu s plynem a elektřinou členskými státy a také výsledky šetření o stavu konkurenceschopnosti v těchto dvou odvětvích;
- prioritní plán propojení týkající se elektrických sítí a plynovodů v členských státech, aby se evropská síť stala skutečností;
- návrhy na podporu udržitelné výroby energie z fosilních paliv;
- plán a jiné iniciativy na podporu paliv z obnovitelných zdrojů, především biopaliv v dopravě;
- analýzu stavu jaderné energetiky v Evropě;
- návrh budoucího Evropského strategického plánu pro energetické technologie.

2.17 Součástí tohoto akčního plánu je také Akční plán pro energetickou účinnost, který Komise přijala dne 19. října 2006. Sdělení Komise *Omezení světové změny klimatu na dva stupně Celsia – Politické možnosti EU a světa do roku 2020 a na*

další období a strategický přezkum se vzájemně doplňují a posilují.

2.18 Evropská rada plně podpořila návrhy Komise na svém zasedání ve dnech 8.–9. března 2007. V souladu se závěry zasedání přistupuje Komise k návrhu podrobných legislativních a jiných odpovídajících návrhů. Druhý strategický přezkum energetiky bude za dva roky informovat o pokroku, jelikož vedoucí představitelé států a vlád se zavázali k pravidelně projednávat energetické otázky.

Předchozí stanoviska Evropského hospodářského a sociálního výboru k energetické politice

2.19 EHSV vypracoval během svého mandátu 2002–2006 několik stanovisek k energetickým otázkám, především k rysům a úloze zdrojů energie a technologií její výroby. Na plenárním zasedání v září 2006 EHSV konečně přijal průzkumné stanovisko k tématu *Zásobování EU energií: strategie pro optimální energetický mix* (²), které je do velké míry založeno na předchozích stanoviscích. Stanovisko se zabývalo mnoha otázkami, které byly nadneseny na zasedání Evropské rady v březnu 2006. Toto byly hlavní závěry stanoviska:

2.20 EHSV shledal, že Evropa potřebuje stanovit strategický cíl diversifikovaného energetického mixu, který bude optimálně odpovídat hospodářským cílům, cílům zabezpečení zásobování a politiky ochrany klimatu. Všechny zdroje energie a technologie mají, pokud jde o tyto cíle, výhody a nevýhody, které je nutné otevřeně a objektivně zvážit.

2.21 Zvýšené využívání obnovitelných zdrojů energie má potenciál, který je třeba využít. Ale dokonce i při eventuelním dosažení cíle 20 % podílu obnovitelných zdrojů v roce 2020 by pravděpodobně nemohly obnovitelné zdroje v dohledné budoucnosti zcela nahradit fosilní paliva a jadernou energii.

2.22 Všechny možnosti musí zůstat otevřené. Scénáře pro EU o dvaceti pěti členských státech uvedené ve stanovisku tento závěr jasně podporují. Dokonce ani scénář založený na předpokladech nejintenzivnějšího rozvoje energetické účinnosti a zvýšení obnovitelných zdrojů neprohlásil žádnou energetickou technologii za zastaralou, pokud nemá negativní dopady buď na životní prostředí nebo ekonomiku.

2.23 Politické strategie by měly současný mix rozvíjet směrem k menší externí závislosti a většímu počtu zdrojů dostupných v Evropě, které nevypouštějí škodliviny, přičemž je třeba mít na paměti, že subjekty trhu rozhodují o investicích do různých technologií.

(²) Úř. věst. C 318, 23.12.2006, s. 185.

2.24 EHSV doporučil vytvořit strategii pro optimální energetický mix. V této souvislosti je důležité vyjasnit role EU, členských států, nezávislých úřadů a subjektů trhu.

Bylo navrženo, aby strategie pro optimální energetický mix sestávala z těchto prvků:

- energetická účinnost, včetně kombinované výroby tepla a elektrické energie
- obnovitelné zdroje energie, včetně využití biopaliv v dopravě
- energetická účinnost v dopravě
- ještě lepší jaderná bezpečnost a řešení otázky vyhořelého paliva
- čisté uhelné technologie a příprava na další nárůst ve využívání domácích zásob uhlí v EU
- podpora investic do terminálů zkapalněného zemního plynu
- řádný rámec pro dostatečné investice do výroby a přenosu energie
- EU by se měla vyjadřovat jednohlasně jako jeden z nejsilnějších subjektů na mezinárodní scéně
- posouzení dopadu současných a budoucích politických opatření v oblasti klimatu a životního prostředí na ostatní cíle energetické politiky
- globální řešení politik týkajících se klimatu pro období po Kjótu, do kterých budou zapojeni přinejmenším všichni největší producenti emisí
- vyšší úsilí v oblasti výzkumu a vývoje a podpora EU pro výzkum a vývoj v energetice, jak krátkodobá, tak dlouhodobá.

3. Přípomínky EHSV k energetické politice pro Evropu v kontextu Lisabonské strategie

3.1 Energie je v moderní společnosti nezbytná. Pro naplnění našich potřeb týkajících se potravy, vytápění v chladných klimatických podmínkách, osvětlení, dopravy, surovin, spotřebního zboží a (v současnosti stále více) telekomunikací a zpracování informací potřebujeme zabezpečené dodávky energie. Způsob, kterým naplňujeme tyto potřeby, je však možné a nutné změnit. Vzhledem k současným výzvám, především výzvě klimatické změny, naléhavě potřebujeme posun paradigmatu směrem k vysoce účinné ekonomice využívající energii při její výrobě se uvolňuje malé množství uhlíku.

3.2 Energetika má silnou vazbu na Lisabonskou strategii pro růst a zaměstnanost. K dosažení lisabonských cílů potřebujeme dostatečné množství energie za dostupné a konkurenceschopné ceny. Energetická řešení zároveň mohou být silnou hnací silou pro evropskou konkurenceschopnost a pro tvorbu pracovních míst vysoké kvality, především pokud budou mít úspěch na globálních trzích.

3.3 Obecné cíle energetické politiky, tj. konkurenceschopnost, zabezpečení dodávek a udržitelnost, jsou a zůstávají platné. Vážná výzva klimatické změny vyžaduje omezení růstu poptávky po energii zvýšením energetické účinnosti a velkým nárůstem podílu obnovitelných zdrojů energie a dalších nízkouhlíkových technologií, v budoucnu potenciálně např. zachycování a ukládání uhlíku. Zabezpečení dodávek lze také usnadnit lepší energetickou účinností, a stejně tak i diverzifikací zdrojů a jednotným hlasem EU ve vnějších vztazích. Konkurenceschopnost je třeba posílit vytvořením otevřeného trhu s dobře fungující a spravedlivou hospodářskou soutěží, zahrnující přístup do sítí a zaručující veřejnou službu vysoké kvality.

3.4 Tvorba většího počtu lepších pracovních míst je nejdůležitějším cílem Lisabonské strategie. Jelikož konkurence na trzích si obecně žádá lepší produktivitu, budou i podniky na trhu s energií nuceny být výkonnější. Pokud se snižují počty pracovních míst v energetice, je nutné náležitě podpořit pracovníky, kterých se to týká. Zároveň mohou převládat pracovní místa v odvětvích využívajících energii a jejich počet může růst. Přejít k lepší energetické účinnosti, k obnovitelné energii a dalším rozvíjejícím se technologiím vytvoří velký počet pracovních míst většinou vysoké kvality.

3.4.1 Patřičnou pozornost si v rámci Lisabonské strategie zaslouží sociální rozměr energetické politiky. Ten se týká otázek zaměstnanosti a pracovních míst a také dostupnosti energie pro všechny a za dostupné ceny (veřejná služba vysoké kvality). Občanská společnost včetně sociálních partnerů se musí aktivně podílet na rozvoji energetické politiky.

3.5 EHSV předložil své podrobné názory na výše uvedené klíčové otázky energetické politiky v nedávných stanoviscích a v patřičnou dobu vypracuje stanoviska k legislativním a dalším detailním návrhům, které má Komise předložit na základě závěrů Evropské rady týkajících se „energetického balíčku“.

3.6 Z důvodů zamezení zdvojení práce a poskytnutí optimální přidané hodnoty do diskuse o energetické politice se EHSV v tomto stanovisku zaměří na vztah mezi energetickou politikou a základní vizí Lisabonské strategie, kterou je Evropa jako znalostní společnost. V tomto stanovisku se vyjadřujeme k otázkám, kterými se „energetický balíček“ zabývá v souvislosti s inovacemi.

Úloha technologie a inovací při řešení výzev energetiky tohoto století

3.7 Politické cíle a politická opatření představují rámec, technologie a jiné inovace, včetně změny chování, jsou klíčem k pokroku. To platí pro lepší energetickou účinnost jak v přeměně, tak ve využívání. Inovace mohou hrát důležitou úlohu při snižování závislosti na vnějších zdrojích energie tím, že umožní diverzifikovat skladbu druhů energie. Inovace jsou rozhodně nutné pro snížení emisí skleníkových plynů prostřednictvím rozvoje a používání obnovitelných zdrojů energie, čistého uhlí a jiných čistých fosilních paliv a bezpečné jaderné energie.

3.8 Inovace znamenají obnovu v širším slova smyslu. Jde o rozvoj nových myšlenek, jejich široké používání, a tak i jejich zhodnocení z ekonomického hlediska. Zahrnují technologické inovace a také nová řešení v oblasti řízení a organizační struktury. Probíhají v průmyslu, ale také ve službách a ve veřejném sektoru. Zdrojem inovací je často (ale jistě ne vždy) výzkum. Zde by chtěl Výbor odkázat také na své stanovisko k tématu Nezbytnost výzkumu pro bezpečné a udržitelné zásobování energií⁽³⁾.

3.8.1 Středem pozornosti jsou energetické technologie, jako účinnější spalování, větrné elektrárny, solární kolektory či budoucí palivové články, vodíkové technologie nebo jaderná syntéza. Stejně důležité jsou doprovodné technologie, jako vývoj materiálů nebo meteorologie, která pomocí lepších předpovědí počasí umožňuje účinnou optimalizaci.

3.8.2 K dosažení lepší energetické účinnosti lze využít téměř neomezenou řadu vhodných technologií: lepší izolaci, elektrospotřebiče s nižší spotřebou, lehčí materiály, lepší plánování průmyslové výroby a průmyslových postupů, výkonnější stroje. V této souvislosti mají význam energeticky náročná průmyslová odvětví: pokud nebudou reagovat na poptávku investicemi a odborností, budou potlačeny inovace v EU ve velké části průmyslových technologií účinného využívání energie.

3.8.3 Velký potenciál nabízejí informační a komunikační technologie. IKT mohou, stejně jako v jakémkoliv jiném procesu, zajistit vyšší účinnost a produktivitu i ve výrobě, přeměně a distribuci energie. To samé platí i pro bezpečný a spolehlivý provoz, především včetně rozvodných sítí. IKT mohou uživateli a spotřebitelům energie pomoci zvládnout využívání energie. Jedním příkladem několikanásobného přínosu by mohlo být omezení dodávek ve špičce pomocí okamžité reakce uživatelů na cenové signály. V širším kontextu by IKT mohly nahradit potřeby spojené s dopravou, např. pomocí práce na dálku nebo telekonferencí.

3.8.4 Potřebujeme také nové způsoby (inovace) fungování a řízení energetiky a energetických systémů. Zde je cílem zajistit služby vysoké kvality za dostupné ceny. Příkladem je řízení bezpečného provozu výrobních a distribučních systémů a údržby a také řízení trhu (směň), řízení ve špičce a přizpůsobení dennímu světlu. V neposlední řadě k řízení poptávky po energii a k lepšímu řízení využívání paliv může pomoci i účinná logistika.

3.8.5 Také jsou potřebné inovace v chování. Spotřebitel je klíčovým činitelem: chytřejší využívání energie záleží na každém z nás a je k němu zapotřebí nových myšlenek a více znalostí. Velkou výzvu představuje větší povědomí a odpovídající informovanost spotřebitelů, které budou moci řídit jejich volby. Regionální a městské plánování, stejně tak jako architektonická

řešení a požadavky na budovy, může značně podpořit rozhodování občanů v souvislosti s energií. Za tímto účelem je třeba podporovat oficiální informační kampaně na podporu energetické účinnosti.

3.9 Je třeba navrhnout radikálně nová řešení problémů a změna je naléhavě nutná. Radikální změna si žádá čas, a proto je třeba začít s rozdělováním zdrojů okamžitě. Zároveň je třeba široce využívat současné nejlepší technologie např. s cílem snížit používání energie v domácnostech.

3.10 Pro zajištění nákladové efektivity inovací a investic by se měla kvantitativně posoudit nákladová efektivita návazných technologií. Jedním důležitým příkladem je cena různých technologií na snížení emisí CO₂: větrné elektrárny jsou například nákladnější než izolace domů.

Podmínky a politická opatření na podporu inovací

3.11 Tvorba a využití inovací vyžadují určité podmínky a konkrétní politická opatření na místní, regionální, národní a evropské úrovni. Vzhledem k ambicím EU, ujmout se vedoucího postavení ve světě v oblasti energetické účinnosti a nízkouhlíkových technologií má zásadní význam prozkoumání energetické politiky a jiných souvisejících rámcových podmínek na pozadí tohoto cíle.

3.12 Prvním předpokladem pro úspěšné inovace je zajistit vysoce kvalitní vzdělávací systém, a tím i kvalifikovanou a dobře motivovanou pracovní sílu. Požadavkem pro rozvoj nových technologií je dostatečný výzkum a vývoj a dostupnost rizikového kapitálu ve fázi rozvoje a v počáteční fázi MSP. Zdravá konkurence a otevřená hospodářská soutěž nutí podniky inovovat. Nezbytný je přístup na trh, včetně globálního. V případě sítě obnovitelné energie může být zásadní přístup k úspěšným inovacím. Regulační rámec je třeba stanovit tak, aby podporoval inovace, např. konkrétním oceňováním tvůrců inovací (např. evropský systém pro obchodování s emisemi neodměňuje ty, kteří brzy zahájili činnost na snižování emisí). Nadměrná regulace potlačuje inovace.

3.12.1 Je třeba investovat do zahájení používání nových technologií. Společnosti musejí být ziskové, aby mohly investovat. To je také důvod proč investovat do lepší energetické účinnosti, i přesto, že doba návratnosti může být krátká. Obchod s energií je v posledních několika letech velmi výnosný, investice jsou nicméně stále malé. Je známo, že plánování a požadavky na schválení zpomalují investice a dokonce jim i brání. Pro snížení rizik pro investice je nutný předvídatelný a stabilní regulační rámec. Investice do energetické infrastruktury mají často dlouhou dobu návratnosti, a tak by bylo prospěšné využít některé formy dlouhodobých smluv.

⁽³⁾ Úř. věst. C 241, 7.10.2002, s. 13.

3.12.2 Aby společnost investovala do rozvoje nebo používání nové technologie, musí mít možnost návratnosti investic z dostatečně velkých trhů. Národní trhy nejsou ve většině případů dost velké, aby toto umožnily, a přístup na globální trhy je proto stále důležitějším předpokladem pro investování. Stejně tak je důležitá globální poptávka a rovné podmínky. Jednostranná opatření v EU nevytvářejí poptávku jinde, ačkoliv k tomu může během času dojít. Významným podnětem může být např. cena CO₂, ale musela by být globální.

3.12.3 Je třeba dále rozvinout a posílit silné postavení EU na globálních trzích s technologiemi účinného využívání energie a technologiemi výroby energie z obnovitelných zdrojů. Ambice EU, zaujmout vůdčí postavení v politikách týkajících se klimatu stanovením ambiciózních cílů v energetické účinnosti a ve využívání obnovitelné energie, mohou tento cíl podpořit. Nefunguje to však automaticky. Cíle a termíny jejich dosažení je třeba pečlivě stanovit tak, aby byly reálně dosažitelné, jinak mohou být jejich výsledkem pouze dodatečné náklady, případně zánik pracovních míst. Je například nutné, aby proces rozvíjení vhodných technologií probíhal tak, aby tyto technologie byly včas připravené pro cílové termíny. V úvahu je třeba také vzít investiční cykly v různých odvětvích.

3.12.4 Zdá se, že EU klade důraz na provádění zásahů na trhu jako na prostředek podpory inovací, což nemusí být dostatečně účinné. USA a některé jiné země se spoléhají spíše na financování výzkumu a vývoje z veřejných zdrojů. Evropa musí zvýšit financování výzkumu a vývoje v energetice jak z veřejných, tak ze soukromých zdrojů. Měla by být rozvinuta spolupráce v oblasti vývoje technologií s dalšími významnými aktéry a je třeba systematicky monitorovat jejich politická opatření. Je také nutná větší spolupráce mezi členskými státy a je třeba koordinovat úsilí jednotlivých států a EU, aniž by byla omezena hospodářská soutěž. Aby výzkumné úsilí vedlo k inovacím, je třeba zahájit užší spolupráci mezi veřejným výzkumem a podniky, a to jak při plánování výzkumných programů, tak při jejich provádění. Navrhovaný EIT by zde mohl sehrát svoji úlohu.

3.13 K aktivní podpoře inovací je obvykle zapotřebí kombinace nástrojů. V různých fázích vývoje a v různých tržních situacích jsou zapotřebí různá opatření, aby mohla být účinná. Technologie lze rozdělit např. do tří kategorií, podle opatření nutných na jejich uvedení na trh jako úspěšných inovací:

1) ve fázi výzkumu a vývoje, daleko od trhu: Zde je nutná cílená podpora výzkumu a vývoje a demonstrací. Cenové signály, jako cena CO₂, nejsou postačující.

2) blízko k trhu, fungující technologie, která je stále příliš nákladná pro trhy: Cena CO₂ může být vhodným podnětem,

stejně jako zvláštní podpora pro zajištění rychlého růstu poptávky, a tím i velkých objemů produkce.

3) dobrý výrobek na trhu, ale nízká poptávka (příklady lze nalézt u technologií účinného využívání energie): Klíčovou otázkou je zvýšení povědomí, což je možné podpořit systémy auditu v energetice atp.

3.14 Na úrovni EU, na národní a regionální úrovni je k dispozici široký výběr opatření a nástrojů. Výběr opatření pro stanovené cíle je třeba provést velmi pečlivě s cílem dosáhnout výsledků hospodárně. Je třeba kriticky posoudit rychlost činnosti, aby se zabránilo plýtvání zdroji a neplánovaným důsledkům. Měla by být co nejdříve zavedena opatření, která jasně vedou k přímým i nepřímým cílům (opatření, kterých nebude třeba litovat). Komplikovanější a často nové druhy opatření, např. způsoby stanovení tržní ceny CO₂, je třeba nejdříve pečlivě prozkoumat. Aby se zabránilo komplikacím, je třeba se vyhnout také násobným opatřením pro jeden cíl, která mají vedlejší účinky a jejichž řešení nejsou optimální. Při výběru vhodných opatření je také důležité vzít v úvahu účinné fungování vnitřního trhu, což dosud vždy neplatilo.

3.14.1 Financování výzkumu a vývoje: Zde Výbor poukazuje zejména na své stanovisko Investice do znalostí a inovace (Lisabonská strategie) – INT/325. EU jako celek jasně zaostává za USA a některými dalšími hlavními konkurenty. Sedmý rámcový program pro výzkum a vývoj vyčleňuje na energetiku okolo 4 miliard eur na sedm let (kromě zřízení ITER), zatímco americký návrh zákona o energetice navrhuje vyčlenit z federálního rozpočtu 4,4 miliardy dolarů pouze na rok 2007 s pozdějším zvýšením. Kromě nárůstu financování výzkumu a vývoje v energetice z veřejných zdrojů je třeba také podnítit nárůst jeho financování ze soukromých zdrojů a podporovat spolupráci mezi státy EU.

3.14.2 Vzdělávání a odborná příprava: Kromě snah o zvýšení kvality vzdělávání a odborné přípravy v Evropě je třeba učinit energetiku atraktivnější z hlediska kladných vyhlídek pro kariéru mladých lidí. Vzhledem ke stále rychlejší změně technologií je zásadní celoživotní učení.

3.14.3 Veřejné povědomí: Velkou výzvu představuje taková změna chování každého z nás, která bude směřovat k inteligentnímu využívání energie. Svoji roli mohou sehrát školy a kampaně. Výchova budoucích občanů v této problematice by mohla začít od základní školy, neboť děti jsou velmi vnímavé pokud jde o budoucnost planety a chtějí jednat. Dobré výsledky v profesionální sféře a ve společnostech vykázal např. audit energetiky založený na dobrovolných dohodách.

3.14.4 Cenový mechanismus, zdanění: Pokud jsou cenové signály dobře uzpůsobené, mohou účinně podpořit inovace tím, že nasměrují volby uživatelů. Vyšší ceny nejsou velmi účinné jako nástroj na všeobecné snížení využívání energie – je velmi dobře známo, že cenová pružnost je v energetice obecně nízká.

3.14.5 Dotace: Dobře stanovené dotace mohou účinně ovlivnit volby. Dotací je často zapotřebí v raných fázích učení, aby snižovaly jinak příliš vysoká rizika. Aby nedošlo k narušení hospodářské soutěže, lze dotací použít podle stávajících pravidel EU k řešení selhání trhu. Dotace je třeba časově omezit a postupně je rušit. Na podporu energetické účinnosti je třeba rozvinout vhodné pobídky, které pomohou překonat počáteční dodatečné náklady na energeticky účinná zařízení, která mají často krátkou dobu návratnosti.

3.14.6 Politické cíle a politická opatření: Naznačují požadovaný směr vývoje. Stejně důležité jsou pro rozhodnutí týkající se investic také stávající politické nástroje používané k dosahování cílů. Při stanovení cílů je třeba mít na paměti, že některá odvětví hospodářství obvykle získávají a jiná ztrácejí a příliš ambiciózní cíle mohou více uškodit než prospět. V současnosti je tendence stanovovat celkové cíle a navíc také dílčí cíle související se stejným záměrem, např. cíle pro snížení emisí CO₂ a pro jejich dosažení také cíle pro nárůst využívání obnovitelné energie. To může vést k ne zcela optimálním řešením pro dosažení celkového cíle. Je nutné provést posouzení dopadů jak u cílů, tak u konkrétních nástrojů na jejich dosažení. Příkladem jsou dohody s průmyslem v Německu a Finsku.

3.14.7 Obchodování s emisemi, zelené/bílé certifikáty: Toto jsou účinné nástroje, a pokud jsou správně navrženy, vedou k dosažení stanovených cílů. Je však těžké dopředu odhadnout náklady, které se mohou velmi lišit. Čím větší trh a počet subjektů na trhu s povolenkami nebo certifikáty, tím lépe. Pokud by byl použit i pro podniky vstupující na globální trh, musel by být systém globální, aby nedošlo k narušení hospodářské soutěže.

3.14.8 Předpisy a závazné normy: Pečlivě navržené předpisy mohou podpořit inovace. Předpisy mohou být především účinným způsobem na vyřazení zastaralé technologie. Mohou také stimulovat inovace související s energetickou účinností produktů, a to tak, že stanoví ambiciózní střednědobé cíle pro zvýšení norem pro účinnost. Vždy však existuje riziko potlačení inovací. V každém případě je třeba zajistit, aby předpisy nevytvářely překážky na trhu.

3.14.9 Dobrovolné standardy, dobrovolné dohody, certifikace: Toto jsou politické nástroje příznivé pro inovace. Nemusí vždy vést k dosažení konkrétních cílů nebo záměrů, ale usnadňují velký pokrok v inovacích, prakticky bez rizika negativních vedlejších účinků.

3.14.10 Veřejné zakázky: Zadávání veřejných zakázek může hrát důležitou úlohu při inovacích v energetice. Je třeba rozvinout a obecně šířit metody k tomuto účelu. Ekologičtější veřejné zakázky obvykle vyžadují provedení analýzy životního cyklu a z tohoto důvodu a kvůli jiným novým metodám potřebují veřejné orgány často další vzdělávání. Pravidla EU pro zadávání veřejných zakázek, která je třeba respektovat, stanoví zvyšování ekologičnosti veřejných zakázek tím, že požadují řešení v oblasti nejnovější techniky.

3.14.11 Aby bylo dosaženo naléhavě nutné transformace odvětví energetiky, je třeba zvýšit tempo inovací. Výbor vyzývá, aby byla věnována zvláštní pozornost:

- opatřením pro stanovení řádné ekonomické ceny emisí uhlíku,
- rozšíření veřejného a soukromého výzkumu a vývoje na podporu nových forem energie a energetické účinnosti,
- využití právních předpisů (nebo jiných opatření tam, kde budou cenově účinnější) pro zrychlení pokroku při zvyšování energetické účinnosti všech druhů produktů,
- využití veřejných zakázek více proaktivně, aby byly zvýšeny normy energetické účinnosti, zvláště ve stavebnictví.

V Bruselu dne 12. července 2007

předseda

Evropského hospodářského a sociálního výboru

Dimitris DIMITRIADIS